

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МЕДИКО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Кафедра медсестринства

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчально-методичної роботи
Л.І.Фалько
2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕДСЕСТРИНСТВО В ПСИХІАТРІЇ ТА НАРКОЛОГІЇ

Ступінь вищої освіти «бакалавр»

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 223 «Медсестринство»

Спеціалізація: медсестринство

2019-2020 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Медсестринство в психіатрії та наркології» для студентів ступеня вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю 223 «Медсестринство»

Розробник: Габрель Роман Тарасович, кандидат медичних наук, доцент кафедри _____ (Габрель Р.Т.)

Робоча програма затвердження на засіданні кафедри медсестринства
Протокол від “28” 09 2019 року № 1

Завідувач кафедри медсестринства _____ (Габрель Р.Т.)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	Вибіркова	
	Спеціальність (професійне спрямування): 223 «Медсестринство»	Рік підготовки:	
		3-й	
	Загальна кількість годин - 90	Семестр	
			6-й
	Ступінь вищої освіти: бакалавр	Лекції	
			14 год.
		Практичні	
			28 год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		48 год.	
		Вид контролю: іспит	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 90 год.: 42 год. – аудиторні заняття, 48 год. – самостійна робота (46 % до 54 %).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета медсестринського процесу полягає в тому, щоб підтримувати здоров'я, запобігати захворюванню, сприяти поліпшенню стану, одужанню та відновленню здоров'я пацієнта.

За навчальним планом дисципліна “Медсестринство в психіатрії та наркології” вивчають на третьому році навчання. Медичні сестри психіатричних закладів мають значний потенціал для суттєвого підвищення якості догляду та спостереження за пацієнтами, професійного і компетентного виконання багатьох медичних завдань під час надання спеціалізованої допомоги пацієнтам з психічними розладами. Медична сестра серед інших працівників медичного закладу найбільше часу проводить з пацієнтом, досконало знає його переживання, що пов'язані як із хворобою, так і соціальними та іншими проблемами.

Цей курс підготовки медичних сестер передбачає оволодіння основами клінічного мислення, засвоєння вміння оцінювати стан пацієнта, досконале оволодіння технікою медсестринських маніпуляцій, складання плану медсестринського догляду за пацієнтом, оцінювання його результатів, орієнтування в патології нервової системи, уміння вибрати правильну тактику при наданні невідкладної долікарської допомоги в психіатрії та наркології, проводити профілактичні заходи, пропагувати здоровий спосіб життя.

Для формування навичок самостійного навчання в тематичному плані передбачена самостійна робота (робота з літературою в бібліотеці, вдома, читальному залі, відпрацювання практичних навичок у стаціонарі, поліклініці тощо). Для проведення лекцій, навчальної практики необхідно використовувати досягнення сучасної медичної науки, проблемні ситуації, графологічні структури, ділові ігри, технічні засоби навчання, сучасні методи контролю знань. Особлива увага приділяється оволодінню практичними навичками, необхідними для майбутньої фахової діяльності, вихованню у студентів спостережливості, відповідальності, чуйності, співчуття, милосердя, тактовності — необхідних якостей для спілкування з пацієнтом.

Навчальна практика під керівництвом викладача повинна проводитись в умовах стаціонарних відділень і поліклінічних кабінетів, які відповідають сучасним вимогам проведення навчального процесу, де студенти працюватимуть на медсестринських постах, у палатах інтенсивної терапії, в маніпуляційних, здійснюватимуть підготовку пацієнтів до проведення досліджень і маніпуляцій, догляд за пацієнтами та спостереження. Програма передбачає закріплення знань з анатомії і фізіології нервової системи, психології, неврології, вивчення клінічних проявів захворювань, ознайомлення з додатковими та новими методами діагностики, принципами медикаментозного та немедикаментозного лікування, участю медичних сестер у профілактиці психічних хвороб. Сучасні вимоги до рівня освіти медичної сестри передбачають формування вміння спілкуватися, володіння комунікативними навичками, знання основ психології, етики, деонтології. Знання та вміння студенти засвоюють з позицій ролі та завдань медичної сестри в лікувально-діагностичному процесі, а також універсальних потреб людини згідно з моделлю Вірджинії Хендерсон.

При розробленні цієї програми враховано сучасні тенденції медсестринської справи в галузі охорони психічного здоров'я нації, рекомендації ВООЗ і зарубіжних колег. Враховано формування нового законодавства у психіатрії та наркології. На

вивчення дисципліни відводиться 90 год, з них 14 — на лекції, 28— на навчальну практику і 48 — на самостійну роботу. Методи вивчення та форми підсумкового контролю визначаються навчальним планом. Програма передбачає складання іспиту.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальні:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу інформації.
- Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- Здатність використовувати інформаційні та комунікативні технології.
- Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт.
- Здатність до міжособистісної взаємодії.
- Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, генерувати ідеї.
- Здатність діяти на основі етичних міркувань.
- Здатність до адаптації та дії в новій ситуації
- Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- Основи законодавства України про охорону здоров'я;
- Накази та інструктивні листи МОЗ України, які регламентують роботу лікувальних закладів;
- Моральну та юридичну відповідальність за збереження професійної таємниці;
- Сучасний стан захворюваності на хірургічні та онкологічні захворювання в регіоні, Україні, світі.

II. Фахові:

- Здатність використовувати у професійній діяльності знання нормативно-правових, законодавчих актів України та наказів МОЗ України, матеріалів ВООЗ.
- Здатність застосовувати професійні та правові стандарти в медсестринській практиці.
- Здатність інтерпретувати теоретичні знання при вивченні дисциплін гуманітарної та соціально-економічної профілю, дисциплін природничо-наукового циклу в практичній діяльності.
- Здатність використовувати теоретичні знання та практичні уміння в результаті вивчення дисциплін циклу професійної та практичної підготовки для виконання сестринських втручань відповідно до клінічних протоколів та стандартів сестринської діяльності.
- Здатність усвідомлювати етичні елементи філософії сестринської справи, дотримуватись принципів сестринської етики та деонтології, викладених у клятві Флоренс Найтінгейл та Етичному кодексі Міжнародної ради медичних сестер.
- Здатність усвідомлювати важливість самоосвіти та самовиховання в житті та діяльності медичної сестри, безперервності процесів навчання та професійного удосконалення.
- Здатність дотримуватись мистецтва спілкування в медсестринстві та комунікативного зв'язку з пацієнтами.

- Здатність орієнтуватись у визначенні основних потреб людини згідно з рекомендаціями Європейського регіонального бюро ВООЗ для медичних сестер Європи.
- Здатність організовувати етапи сестринського процесу.
- Здатність застосовувати практичні знання та вміння для розв'язання завдань, пов'язаних з етапами сестринського процесу.
- Здатність оцінювати стан пацієнта з метою встановлення медсестринського діагнозу, планування сестринських втручань, їх реалізацію і корекцію.
- Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності до вимог санітарно-протиепідемічного режиму та виконання заходів щодо профілактики внутрішньолікарняної інфекції.
- Здатність виконувати залежні сестринські втручання в надзвичайних ситуаціях у мирний та воєнний час.
- Здатність виконувати незалежні, залежні та взаємозалежні сестринські втручання при наданні медичної допомоги за принципом сімейної та паліативно-хоспісної допомоги тяжкохворим.
- Здатність проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики захворювань та поліпшення здоров'я.
- Здатність проводити сестринську педагогіку з тяжкохворими та їх родичами з метою навчання їх самодогляду та профілактики потенційних проблем.
- Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності до вимог охорони праці, техніки безпеки та протипожежної безпеки.
- Здатність забезпечувати належне зберігання та використання наркотичних та сильнодіючих лікарських засобів медичного призначення в умовах лікувально-профілактичних закладів.
- Здатність організовувати систему адміністративного діловодства та документування в умовах лікувально-профілактичних закладів згідно з нормативно-правовими актами України.
- Здатність проводити адаптаційні заходи для профілактики синдрому вигорання медичних сестер.
- Здатність оцінювати принципи здорового способу життя і дотримуватись
 - місце психіатрії та наркології серед інших медичних наук;
 - сучасний науковий підхід до вивчення психічних захворювань;
 - сучасні методи обстеження та лікування (медикаментозного, біологічного, психотерапевтичного та хірургічного) психічнохворих;
 - гарантії соціального захисту психічнохворих і законодавчі акти в галузі психіатрії та наркології;
 - охорону праці в наркології;
 - оптимальні варіанти правомірної поведінки медичної сестри у своїй практичній роботі.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ. Загальна психопатологія. Основні принципи обстеження, лікування психічнохворих та догляд за ними

ЛЕКЦІЯ

Поняття про психіатрію як медичну науку. Основні етапи розвитку психіатрії. Поняття про непсихотичні та психотичні порушення психічної діяльності. Первинна і вторинна профілактика психічних захворювань. Основи медичної психології, етики та деонтології. Розлади сфер психічної діяльності: сфери сприймання, мислення, свідомості, емоцій, пам'яті, рухово-вольової сфери. Особливості психіатричного стаціонара. Режими в психіатричних стаціонарах. Основні методи лікування психічнохворих.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Структура і порядок роботи психіатричного відділення. Надання психіатричної допомоги в добровільному та недобровільному порядку, дії фельдшера в разі відмови пацієнта від надання допомоги. Основні принципи і методи обстеження психічнохворих. Показ хворих із різною психічною патологією. Оцінювання загального стану пацієнта, психічного статусу. Нагляд і спостереження за поведінкою психічнохворих, правильний запис їх у журналі спостереження. Особливості догляду та нагляду за психічнохворими; тактика фельдшера у разі відмови хворих від їжі, психомоторному збудженні, галюцинаторно-маячному синдромі. Участь у годуванні хворих через зонд. Диспансерне спостереження за психічнохворими та ведення документації (журнал нагляду, оформлення документації для проведення експертизи). Основні принципи реабілітації психічнохворих. Рішення ситуаційних задач. Тестовий контроль за темою.

Самостійна робота із роздатковим матеріалом, підручниками, анотаціями до лікарських препаратів.

Практичні навички:

- оцінювання загального стану пацієнта;
- збирання анамнезу;
- методи фіксації пацієнта в ліжку у випадку психомоторного збудження;
- правила транспортування збуджених хворих;
- особливості годування пацієнтів із порушенням психіки;
- техніка штучного годування пацієнтів у разі відмови від їжі;
- невідкладна медична допомога при галюцинаторно-маячному синдромі;
- невідкладна медична допомога хворим із психомоторним збудженням;
- допомога хворим при депресії та при високому суїцидальному ризику;
- допомога пацієнтові з високим ризиком насилля, спрямованого на себе або на своє оточення.

САМОСТІЙНА РОБОТА Сучасні методи лікування в психіатрії.

Тема 2. Розлади психіки при інфекційних та соматичних захворюваннях.

Порушення психіки під час клімаксу

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Аналіз карт стаціонарних хворих за темою. Огляд пацієнтів з порушеннями психіки під час клімаксу. Показ хворих з неврозоподібною і психопатичною

симптоматикою (іпохондричною та неврозоподібною симптоматикою, тривожно-іпохондричним станом, паранойяльними ідеями, психопатичними формами поведінки) в інфекційних і соматичних лікарнях. Нав'язливі стани. Фобії (страхи). Післяпологові психози та психотичні стани в період лактації. Диференційна діагностика з шизофренією. Тривожно-депресивні стани, неврозоподібні симптоми, афективні коливання під час клімаксу. Складання плану обстеження, лікування та догляду за пацієнтами за темою. Виконання призначень лікаря. Вирішення ситуаційних проблем. Тестовий контроль за темою. Самостійна робота з роздатковим матеріалом, підручниками, анотаціями до лікарських препаратів. Практичні навички: — оцінювання загального стану пацієнта; — методи фіксації пацієнта; — правила транспортування збуджених хворих; — надання допомоги пацієнтам із психомоторним збудженням; — допомога хворим при депресії та при високому суїцидальному ризику; — допомога пацієнтові з високим ризиком насилля, спрямованого на себе або на своє оточення; 8 — допомога пацієнтам із галюцинаторно-маячним синдромом; — допомога пацієнтам із тривожно-фобічними розладами.

САМОСТІЙНА РОБОТА Інфекційний делірій: етіологія, клініка, лікування.

Тема 3. Шизофренія. Біполярний афективний розлад

ЛЕКЦІЯ

Стисла історія розвитку вчення про шизофренію. Етіологія і патогенез. Основні клінічні синдроми. Основні клінічні форми і типи перебігу шизофренії. Особливості клініки хвороби в підлітковому й похилому віці. Поняття про дефект психіки і наслідки хвороби. Види ремісій. Особливості догляду і нагляду при різних формах шизофренії. Види лікування хворих на шизофренію: психофармакотерапія, шоківі методи (інсулінокоматозне, електроконвульсивне), психотерапія. Соціально-редаптаційні заходи щодо хворих на шизофренію. Прогноз. Біполярний афективний розлад. Етіологія. Типи перебігу. Депресивний стан, маніакальний стан, симптоми. Особливості догляду і нагляду за хворими. Лікування хворих із біполярним афективним розладом. Прогноз.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Аналіз карт стаціонарних пацієнтів за темою. Показ хворих із різними формами та типами перебігу шизофренії. Ознайомлення з дефектами психіки і наслідками хвороби. Тактика фельдшера при психомоторному збудженні, агресії, суїцидальних намірах з боку пацієнта, відмові від їжі. Показ хворих на біполярний афективний розлад. Правила ведення щоденника нагляду. Ведення документації. Виконання призначень лікаря. Форми трудотерапії. Особливості догляду за пацієнтами. Бесіди з пацієнтами для виявлення симптомів порушення психіки. Вирішення ситуаційних проблем. Тестовий контроль за темою.

Самостійна робота із роздатковим матеріалом, підручниками, анотаціями до лікарських препаратів.

Практичні навички:

- оцінювання загального стану пацієнта;
- методи фіксації пацієнта;
- правила транспортування збуджених хворих;
- особливості годування пацієнтів із порушенням психіки;
- техніка штучного годування пацієнтів у разі відмови від їжі;
- методика лікування інсуліном (під наглядом лікаря);

- надання долікарської фельдшерської допомоги пацієнтам із психомоторним збудженням;
- допомога хворим при депресії та при високому суїцидальному ризику;
- допомога пацієнту з високим ризиком насилля, спрямованого на себе або на своє оточення;
- допомога пацієнтам із галюцинаторно-маячним синдромом;
- допомога пацієнтам із тривожно-фобічними розладами.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Сучасні погляди на лікування біполярного афективного розладу.

Тема 4. Алкоголізм

ЛЕКЦІЯ

Алкоголізм — визначення, сучасні погляди на етіологію захворювання. Клінічні критерії, характеристика наркоманічної та енцефалопатичної стадій. Клініка та перебіг психічних ускладнень алкоголізму: дипсоманій, алкогольного делірію, інших алкогольних психозів. Характеристика соматичних, неврологічних, ендокринних та інших ускладнень алкоголізму. Сучасні методи лікування алкоголізму: умовнорефлекторна терапія, метод сенсibilізації, психотерапія. Невідкладна медична допомога при білій лихоманці, алкогольній абстиненції, гострому отруєнні алкоголем.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Аналіз карт стаціонарних пацієнтів за темою. Показ хворих із різними стадіями алкоголізму. Збирання анамнезу хворих на алкоголізм. Показ пацієнтів із алкогольним делірієм, з абстинентним синдромом. Принципи та методи лікування алкоголізму та алкогольних психозів. Долікарська допомога при алкогольному делірії, абстинентному синдромі. Невідкладна медична допомога при гострих алкогольних отруєннях. Зняття психомоторного збудження, синдромів порушеної 10 свідомості. Особливості догляду та нагляду за пацієнтами. Виконання призначень лікаря. Вирішення ситуаційних проблем. Тестовий контроль за темою. Самостійна робота із роздатковим матеріалом, підручниками, анотаціями до лікарських препаратів. Практичні навички: оцінювання загального стану пацієнта; збирання анамнезу хворих на алкоголізм; методи фіксації пацієнта; правила транспортування збуджених хворих; визначення алкогольного сп'яніння; надання долікарської допомоги при гострій алкогольній інтоксикації; невідкладна медична допомога при алкогольному делірії; визначення та зняття абстинентного синдрому; санітарно-освітня робота серед молоді з проблеми алкоголізму. САМОСТІЙНА РОБОТА Алкоголізм як сучасна проблема. Тема 5. Наркоманія. Тютюнопаління ЛЕКЦІЯ Визначення понять “наркоманія”, “токсикоманія”, “полінаркоманія”, “ускладнена наркоманія”. Класифікація наркотичних речовин. Етіологія наркоманії, токсикоманії. Форми наркоманій — опійна наркоманія, барбітуроманія, гашишизм, полінаркоманії: клініка, ознаки наркотичного сп'яніння, абстинентного синдрому. Сучасні методи лікування наркоманії. Облік, зберігання, використання, знешкодження ампул зпід використаних наркотичних речовин, медичних шприців для ін'єкцій. Робота фельдшера-нарколога з педагогічними колективами шкіл, ПТУ, вищих і середніх навчальних закладів із метою профілактики наркоманії. Тютюнопаління. Хворобливі розлади, що виникають в організмі під дією нікотину. Вплив нікотину

на психіку та внутрішні органи. Характеристика абстинентного нікотиноманічного синдрому.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Показ хворих із наркоманією. Аналіз карт стаціонарних пацієнтів. Зняття потягу до токсичних речовин. Психотерапія і деонтологія. Трудотерапія. Роль фельдшера-нарколога як помічника лікаря-нарколога при проведенні психотерапевтичного процесу. Зняття психомоторного збудження, синдромів порушеної свідомості. Невідкладна медична допомога при наркотичному отруєнні, наркотичній абстиненції. Диференціально-діагностичні критерії. Особливості догляду та нагляду за пацієнтами. Робота у наркологічному стаціонарі, реанімаційному відділенні наркологічного диспансеру. Виконання призначень лікаря. Вирішення ситуаційних проблем. Тестовий контроль за темою. Самостійна робота із роздатковим матеріалом, підручниками, анотаціями до лікарських препаратів. Практичні навички: оцінювання загального стану пацієнта; збирання анамнезу хворих на алкоголізм та наркоманію; методи фіксації пацієнта; визначення наркотичного сп'яніння; надання долікарської допомоги при гострій наркотичній інтоксикації; визначення абстинентного синдрому при морфінізмі, барбітуроманії, гашишизмі; санітарно-освітня робота серед молоді з проблем наркоманії, тютюнопаління.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Тютюнопаління, сучасні проблеми молоді. Тема 6. Психози сенільного та пресенільного віку

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА Аналіз карт стаціонарних пацієнтів за темою. Показ хворих із різними стадіями церебрального атеросклерозу, гіпертонічною хворобою (післяінсультні стани). Обстеження, аналіз клінічної картини та лікування пацієнтів із психозами сенільного та пресенільного віку. Показ хворих із пресенільною депресією і параноїдом. Ознайомлення з особливостями догляду за хворими з депресією і маячною ідеєю переслідування. Ознайомлення з деменцією пресенільного і сенільного віку. Диференціально-діагностичні критерії. Виконання призначень лікаря. Вирішення ситуаційних проблем. Тестовий контроль за темою.

Самостійна робота із роздатковим матеріалом, підручниками, анотаціями до лікарських препаратів. Практичні навички: — оцінювання загального стану пацієнта; — збирання анамнезу сенільних та пресенільних хворих; — методи фіксації пацієнта в ліжку у випадку психомоторного збудження; — правила транспортування збуджених хворих; — особливості годування пацієнтів із порушенням психіки; — техніка штучного годування пацієнтів у разі відмови від їжі; — надання допомоги пацієнтам із психомоторним збудженням; — допомога хворим при депресії та при високому суїцидальному ризику; — допомога пацієнтові з високим ризиком насилля, спрямованого на себе або на своє оточення; — допомога пацієнтам із галюцинаторно-маячним синдромом; — допомога пацієнтам із тривожно-фобічними розладами.

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Хвороба Альцгеймера.
2. Хвороба Піка.

Тема 7. Епілепсія

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА Аналіз карт стаціонарних пацієнтів за темою. Збирання анамнезу хворих на епілепсію. Критерії хворобливих станів (розлади свідомості, епілептичні напади, зміни особистості). Показ пацієнтів, що хворіють на епілепсію на початкових етапах хвороби, з вираженими змінами особистості та еквівалентами судомних нападів (в анамнезі). Складання плану обстеження та лікування пацієнтів за темою. Виконання призначень лікаря. Тактика фельдшера і особливості догляду за хворими під час епілептичного нападу, епілептичного статусу та після них (при розладах свідомості, амбулаторних автоматизмах, дисфоріях). Вирішення ситуаційних проблем. Тестовий контроль за темою.

Самостійна робота із роздатковим матеріалом, підручниками, анотаціями до лікарських препаратів. Практичні навички: □ оцінювання загального стану пацієнта; □ методи фіксації пацієнта в ліжку у випадку психомоторного збудження; □ правила транспортування збуджених хворих; □ надання невідкладної медичної допомоги при епілептичному нападі, епілептичному статусі; □ допомога пацієнтам із галюцинаторно-маячним синдромом.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Невідкладні стани при епілепсії.

Тема 8. Розумова відсталість

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Аналіз карт стаціонарних пацієнтів за темою. Складання плану обстеження та лікування пацієнтів за темою. Виконання призначень лікаря. Показ хворих із розумовою відсталістю. Особливості спілкування з родичами та близькими. Роль фельдшера у проведенні заходів соціальної та побутової адаптації олігофренів, проведенні експертизи. Робота у спеціалізованих центрах для дітей з особливими потребами. Вирішення ситуаційних проблем. Тестовий контроль за темою. Самостійна робота із роздатковим матеріалом, підручниками, анотаціями до лікарських препаратів. Практичні навички: — оцінювання загального стану пацієнта; — методи фіксації пацієнта в ліжку у випадку психомоторного збудження; — правила транспортування збуджених хворих; — надання невідкладної медичної допомоги при епілептичному нападі, епілептичному статусі; — допомога пацієнтам із галюцинаторно-маячним синдромом.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Синдром Дауна: психічні розлади.

Тема 9. Психогенні хвороби. Психопатії

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Показ пацієнтів із різними невротичними розладами. Оцінювання загального стану, визначення потреб і проблем пацієнта. Побудова взаємовідносин фельдшера і хворих із тривожно-фобічними розладами. Аналіз карт стаціонарних хворих. Основні принципи та особливості догляду і лікування. Дотримання медичним

персоналом правил медичної етики і деонтології. Проведення диференційної діагностики між істеричним та епілептичним нападами. Складання плану обстеження, лікування та догляду за пацієнтами за темою. Виконання призначень лікаря. Вирішення ситуаційних проблем. Тестовий контроль за темою. Самостійна робота із роздатковим матеріалом, підручниками, анотаціями до лікарських препаратів. Практичні навички: — оцінювання загального стану пацієнта; — збирання анамнезу хворих на неврози; — надання допомоги пацієнтам із психомоторним збудженням; — допомога хворим при депресії та при високому суїцидальному ризику; — невідкладна медична допомога при істеричному нападі. САМОСТІЙНА РОБОТА Істерія: клінічна картина, особливості перебігу.

Тема 10. Охорона праці в лікувально-профілактичному закладі психіатричного профілю

ЛЕКЦІЯ

Правові та організаційні питання охорони праці молодшого медичного працівника психіатричного відділення, основні положення Закону України про “Охорону праці”. Соціальний захист потерпілих на виробництві. Громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії. Основи техніки безпеки. Пожежна безпека.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва тем	Денна форма					
	Кількість годин					
	Всього	у тому числі				
лекції		прак	сем	лаб	срс	
Кредит 1. Загальні питання психіатрії						
<i>Тема 1.</i> Історія психіатрії. Учення про вищу нервову діяльність (ВНД). Психіка. Класифікація і типи перебігу психічних хвороб	8	2	2	-	-	4
<i>Тема 2.</i> Методи обстеження психічнохворих. Загальна психопатологія (проблеми пізнання, відчуттів та сприйняття, пам'яті та уваги, емоцій, рухово-вольової сфери та потягів, мислення, свідомості, інтелекту та поведінки у психічнохворих	12	2	4	-	-	6
<i>Тема 3.</i> Невідкладна долікарська допомога. Профілактика екстремальних і кризових станів у психіатрії. Прогноз. Експертиза. Принципи реабілітації психічнохворих	10	2	4			4
<i>Разом за кредитом 1</i>	30	6	10	-	-	14
Кредит 2. Здійснення медсестринського процесу в психіатрії						
<i>Тема 4.</i> Порушення психічної діяльності при інфекційних і соматичних захворюваннях. Післяпологові психози. Порушення психіки під час клімаксу. Психічні порушення при травматичному ушкодженні головного мозку. Екологічна психіатрія. Проблеми пацієнтів із шизофренією, маніакально-депресивним психозом (МДП)	14	2	4	-	-	8
<i>Тема 5.</i> Психогенні хвороби. Невротичні розлади. Неврози. Неврастенії. Істерії. Психопатії. Основні питання дитячої психіатрії. Розлади особистості і поведінки. Акцентуації	16	2	6			8
<i>Разом за кредитом 2</i>	30	4	10	-	-	16
Кредит 3. Загальні аспекти та здійснення медсестринського процесу в наркології						
<i>Тема 6.</i> Наркологія та основні етапи її розвитку. Медичні та соціальні аспекти наркологічних захворювань. Організація наркологічної служби. Лікувально-профілактична робота охорони здоров'я	14	2	4	-	-	8

Тема 7. Проблеми пацієнтів з алкоголізмом та наркоманіями. Клінічні прояви та лікувальні аспекти хронічного алкоголізму. Роль середнього медперсоналу в спостереженні за пацієнтами та профілактиці алкоголізму. Прогноз. Експертиза	16	2	4	-	-	10
Разом за кредитом 3	30	4	8	-	-	18
Усього годин	90	14	28	-	-	48

5. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні питання психіатрії		
1.	<p><i>Тема 1.</i> Історія психіатрії. Учення про вищу нервову діяльність (ВНД). Психіка. Класифікація і типи перебігу психічних хвороб</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> - спостереження за поведінкою і висловлюваннями пацієнтів, записування їх у журналі; - особливості спілкування з пацієнтами на основі принципів етики та деонтології; - ознайомлення із веденням медичної документації (правильність і відповідність записів); - уміти підготувати пацієнта до проведення основних і додаткових методів обстеження; - оцінювання загального стану пацієнта та його психічного статусу; - виявлення проблеми пацієнта; - планування дій медичної сестри для здійснення догляду за пацієнтом (план сестринського догляду); - міжособистісні навички: слухати, заспокоювати, спілкуватися, впливати тощо; - технічні навички: повертати хворого в ліжку, розтирати його, масажувати, тренувати, маніпулювати, промивати, рухати з місця; - застосування методів психотерапії: аутогенне тренування, раціональна психотерапія. 	2
2.	<p><i>Тема 2.</i> Методи обстеження психічнохворих. Загальна психо-патологія (проблеми пізнання, відчуттів та сприйняття, пам'яті та уваги, емоцій, рухово-вольової сфери та потягів, мислення, свідомості, інтелекту та поведінки у психічнохворих)</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> - нагляд, спостереження за поведінкою і висловлюваннями пацієнтів, записування їх у журналі; - оцінювання загального стану пацієнта та його психічного статусу; - виявлення проблеми пацієнта; - складання плану догляду та допомоги пацієнтам; - методи фіксації пацієнта в ліжку під час психомоторного збудження; - методика амітал-кофеїнового розгальмування; - підготовка пацієнта і поживних сумішей, катетерів, лійки для штучного годування через зонд; - техніка штучного годування пацієнтів у разі відмови їх від їжі. 	4
3.	<p><i>Тема 3.</i> Невідкладна долікарська допомога. Профілактика екстремальних і кризових станів у психіатрії. Прогноз. Експертиза. Принципи реабілітації психічнохворих</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> - спілкування з пацієнтами на основі принципів етики та деонтології; - оцінювання загального стану пацієнта та його психічного статусу; - виявлення проблеми пацієнта; - складання плану догляду та допомоги пацієнтам, що перебувають у невідкладному стані (план сестринського догляду); - відпрацювання методики бесіди з пацієнтами: слухати, заспокоювати, впливати 	4

	<p>тощо;</p> <ul style="list-style-type: none"> - виконання призначень лікаря; - підготовка апаратури й інструментів: шприців, голок, зондів, медикаментів; - застосування методів психотерапії; - надання невідкладної допомоги пацієнтам. 	
Кредит 2. Здійснення медсестринського процесу в психіатрії		
4.	<p><i>Тема 4.</i> Порушення психічної діяльності при інфекційних і соматичних захворюваннях. Післяпологові психози. Порушення психіки під час клімаксу. Психічні порушення при травматичному ушкодженні головного мозку. Екологічна психіатрія. Проблеми пацієнтів із шизофренією, маніакально-депресивним психозом (МДП)</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> - спілкування з пацієнтами на основі принципів етики та деонтології; - оцінювання загального стану пацієнта та його психічного статусу; - виявлення проблеми пацієнта; - планування медсестринських втручань при інфекційних і соматичних захворюваннях, післяпологових психозах, клімактеричних розладах психіки; - планування медсестринських втручань та їхня реалізації для пацієнтів з травматичним ушкодженнями мозку та психічними порушеннями внаслідок дії екологічних факторів; - підготовка апаратури й інструментів: шприців, голок, зондів, медикаментів; - планування медсестринських втручань та їхня реалізації при шизофренії та МДП; - техніка зняття психомоторного збудження; - допомога лікареві під час проведення інсулінотерапії, ЕСТ, барбаміл-кофеїнового розгальмування; - нагляд, спостереження за поведінкою і висловлюваннями пацієнтів, записування їх у журналі; - відпрацювання методики бесіди з пацієнтами: слухати, заспокоювати, впливати тощо; - виконання призначень лікаря; - застосування методів психотерапії; - спостереження за поведінкою і висловлюваннями пацієнтів, записування їх у журналі; - уміння доброзичливо, турботливо, тепло ставитися до пацієнтів. 	4
5.	<p><i>Тема 5.</i> Психогенні хвороби. Невротичні розлади. Неврози. Неврастенії. Істерії. Психопатії. Основні питання дитячої психіатрії. Розлади особистості і поведінки. Акцентуації</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> - спілкування з пацієнтами на основі принципів етики та деонтології; - оцінювання загального стану пацієнта та його психічного статусу. Виявлення проблеми пацієнта; - складання плану догляду та допомоги пацієнтам при епілепсії та розумовій відсталості; - відпрацювання методики бесіди з пацієнтами: слухати, заспокоювати, впливати тощо; - проведення самостійної медичної практики щодо догляду та здійснення проти рецидивної терапії; - навчитися виявляти ранні ознаки погіршення стану пацієнтів з психічною патологією, а в разі їх виявлення негайно повідомляти лікаря-психіатра; - оволодіння основами сестринської психотерапії; - виконання призначень лікаря; - роль медичної сестри в проведенні трудотерапії. 	6
Кредит 3. Загальні аспекти та здійснення медсестринського процесу в наркології		
6.	<p><i>Тема 6.</i> Наркологія та основні етапи її розвитку. Медичні та соціальні аспекти наркологічних захворювань. Організація наркологічної служби. Лікувально-</p>	4

	профілактична робота охорони здоров'я Практичні навички: - оцінювання загального стану пацієнта та його психічного статусу; - виявлення проблеми пацієнта; - особливості роботи молодшого медичного персоналу в наркологічному диспансері та медсестринський процес; - документація в медсестринській роботі; - планування медсестринських втручань та їхня реалізація; - взаємовідносини між медичною сестрою та пацієнтом; - проведення дезінтоксикаційних заходів; - приведення до тверезості при простому алкогольному сп'янінні; - психотерапевтична робота медичної сестри; - санітарно-освітня робота.	
7.	Тема 7. Проблеми пацієнтів з алкоголізмом та наркоманіями. Клінічні прояви та лікувальні аспекти хронічного алкоголізму. Роль середнього медперсоналу в спостереженні за пацієнтами та профілактиці алкоголізму. Прогноз. Експертиза Практичні навички: - оцінювання загального стану пацієнта та його психічного статусу; - виявлення проблеми пацієнта; - особливості роботи молодшого медичного персоналу в наркологічному диспансері; - документація в сестринській роботі; - планування медсестринської допомоги; - взаємовідносини між медичною сестрою та пацієнтом; - проведення дезінтоксикаційних заходів; - методика приведення до тверезості при простому алкогольному сп'янінні; - психотерапевтична робота медичної сестри; - санітарно-освітня робота.	4
Всього		28

6. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
Кредит 1. Загальні питання психіатрії		
1.	Тема 1. Історія психіатрії. Учення про вищу нервову діяльність (ВНД). Психіка. Класифікація і типи перебігу психічних хвороб	4
2.	Тема 2. Методи обстеження психічнохворих. Загальна психопатологія (проблеми пізнання, відчуттів та сприйняття, пам'яті та уваги, емоцій, рухово-вольової сфери та потягів, мислення, свідомості, інтелекту та поведінки у психічнохворих)	6
3.	Тема 3. Невідкладна долікарська допомога. Профілактика екстремальних і кризових станів у психіатрії. Прогноз. Експертиза. Принципи реабілітації психічнохворих	4
Кредит 2. Здійснення медсестринського процесу в психіатрії		
4.	Тема 4. Порушення психічної діяльності при інфекційних і соматичних захворюваннях. Післяпологові психози. Порушення психіки під час клімаксу. Психічні порушення при травматичному ушкодженні головного мозку. Екологічна психіатрія. Проблеми пацієнтів із шизофренією, маніакально-депресивним психозом (МДП)	8
5.	Тема 5. Психогенні хвороби. Невротичні розлади. Неврози. Неврастенії. Істерії. Психопатії. Основні питання дитячої психіатрії. Розлади особистості і поведінки. Акцентуації	8
Кредит 3. Загальні аспекти та здійснення медсестринського процесу в наркології		
6	Тема 6. Наркологія та основні етапи її розвитку. Медичні та соціальні аспекти наркологічних захворювань. Організація наркологічної служби. Лікувально-	8

	профілактична робота охорони здоров'я	
7	Тема 7. Проблеми пацієнтів з алкоголізмом та наркоманіями. Клінічні прояви та лікувальні аспекти хронічного алкоголізму. Роль середнього медперсоналу в спостереженні за пацієнтами та профілактиці алкоголізму. Прогноз. Експертиза	10
Всього		48

7. Перелік питань до іспиту

1. Історія розвитку психіатрії як науки. Її роль у системі охорони здоров'я.
2. Організація психіатричної допомоги в Україні.
3. Науковий внесок вітчизняних фізіологів І.М. Сеченова та І.П. Павлова у вчення про вищу нервову діяльність.
4. Робота молодшого медичного персоналу в психіатричній лікарні та психоневрологічному диспансері. Охорона праці в психіатрії.
5. Принципи догляду, спостереження та лікування психічнохворих.
6. Експертиза в психіатрії, її види.
7. Психотерапія як один з основних методів лікування психічнохворих. Основи медсестринської психотерапії.
8. Розлади свідомості, сприймання, пам'яті, мислення у психічнохворих.
9. Психопатологія емоцій, уваги та рухо-вольової сфери.
10. Поширені медсестринські діагнози.
11. Етико-деонтологічні принципи спілкування з пацієнтами.
12. Психічні розлади при соматичних неінфекційних та інфекційних хворобах, інтоксикаціях: причини, симптоми. Порушення психіки при СНІДі, нейросифілісі.
13. Проблеми пацієнтів, хворих на шизофренію. Етіологія, патогенез, основні клінічні форми, принципи лікування. Характеристика дефектів особистості.
14. Проблеми пацієнтів з маніакально-депресивним психозом. Етіологія, основні клінічні симптоми маніакальної та депресивної фаз, принципи лікування і нагляду за хворими.
15. Порушення інтелекту (природжені — олігофренії, набуті — деменції). Етіологія, види, основні симптоми, лікування і нагляд за хворими.
16. Роль медичної сестри в проведенні соціальної адаптації при різних психічних розладах: шизофренії, МДП, порушеннях інтелекту.
17. Епілепсія. Етіологія, патогенез, основні прояви: великий судомний напад, безсудомні напади, дисфорії, потьмарення свідомості. Особливості нагляду, прогноз.
18. Невідкладна допомога при великому судомному нападі та епілептичному статусі.
19. Розлади психіки на фоні судинної патології головного мозку: атеросклерозу судин головного мозку, гіпертонічної хвороби, гіпотонічної хвороби.

8. Методи навчання

При організації навчального процесу з даної дисципліни використовуються методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- в аспекті передачі і сприйняття навчальної інформації: словесні (розповідь, лекція, бесіда); наочні (ілюстрація, демонстрація); практичні (досліди, вправи, реферати).

- в аспекті логічності, мислення: пояснювально-ілюстративні; репродуктивні; проблемного викладу; індуктивні та дедуктивні; частково-пошукові; дослідницькі.

- в аспекті управління навчанням: навчальна робота під керівництвом викладача; самостійна робота.

9. Методи контролю

Контрольні заходи, які проводяться в університеті визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти і забезпечують своєчасне коригування навчального процесу. Протягом семестру проводиться поточний контроль. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів за визначеною темою (навчальним елементом). Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та студентами, управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, - так і студентами – для планування самостійної роботи. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів студентів при обговоренні теоретичних питань, а також у формі тестування. Система оцінювання сформованих компетентностей студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи.

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється на практичних заняттях під час усного опитування, розгляду ситуацій, виконання практичних завдань та ін. за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, чинною нормативною базою, а також статтями у періодичних виданнях, в яких висвітлені питання, що розглядаються;

- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

- логіка, структура, стиль викладання матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;

- правильність виконання практичних завдань.

Самостійна робота студентів з дисципліни «Медсестринство в психіатрії та наркології» повинна забезпечити:

- системність знань та засобів навчання;

- володіння розумовими процесами;

- мобільність і критичність мислення;

- володіння засобами обробки інформації;

- здібність до творчої праці.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання поза аудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, робити обґрунтовані висновки,

володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних і лабораторних заняттях.

Одним із головних аспектів організації самостійної роботи є розробка форм і методів організації контролю за самостійною роботою студентів.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом в процесі самостійної роботи, виносить на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних навчальних занять.

Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання студентів певного освітньо-кваліфікаційного рівня на проміжних або заключному етапах їх навчання. Він включає семестровий контроль – іспит.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Розподіл балів, які отримують студенти під час аудиторних занять та самостійної роботи впродовж семестру, наведений в таблиці 1.

Під час іспиту застосовується наступна шкала оцінювання:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для іспиту
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Навчально – методичний комплекс дисципліни.

2. Методичні вказівки для виконання практичних, самостійних занять з дисципліни «Медсестринство в психіатрії та наркології» студентами денної форм навчання галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 223 «Медсестринство». Миколаїв. 2019. 95 с.

12. Рекомендована література

Основна

1. Губенко І.Я., Шевченко О.Т., Бразалій Л.П., Апшай В.Г. Медсестринський процес. — К.: Здоров'я, 2001.
2. Губенко І.Я., Шевченко О.Т., Бразалій Л.П., Апшай В.Г. Медсестринський догляд за пацієнтом. — К.: Здоров'я, 2000.
3. Медсестринство в психіатрії / За ред. О.С. Чабана. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2001. Минко А.И., Линский И.В. Наркология. — М.: Эксмо, 2004.
4. Психіатрія / За ред. О.К. Напреев. — К.: Здоров'я, 2001.

Додаткова

1. Гавенко В.Л., Самардакова Г.О., Бачеріков М.Є. Психіатрія і наркологія. — К.: Здоров'я, 1993.
2. Драчова З.Н., Блейхер В.М., Крук І.В. Нервові та психічні хвороби. — К.: Вища шк., 1993.
3. Дупленко П.Ю. Молодіжна наркоманія в Україні: стан, проблеми вивчення та профілактика. — К.: Б. в., 1966.
4. Руководство по психиатрии / Под ред. А.В. Снежневского. — М.: Медицина, 1983. Фрумкин Я.П., Воронков Г.Л., Шевчук И.Д. Психиатрия. Таблицы и схемы. — К.: Вища шк., 1977.
5. Ясперс К. Общая психопатология. — М.: Практика, 1997.

Інформаційні ресурси